

Met een ruilgroep

Vervoerd worden met een Jaguar of je tuin laten snoeien zonder dat het je een cent kost? Zo geregeld, als jij voor iemand anders een kledingstuk naait of z'n huis sopt. Dat is het principe van LETS-groepen. Verslag van een 'marktavond' in het Overijsselse Heino.

Tekst: **Frieda Pruim** Foto's: **Joep Naber**

Met drie boodschappentassen vol spullen arriveert voormalig onderwijzeres Anneke (70) op een donderdagavond om half acht als een van de eersten bij het huis van vriendin Marian. Na haar stromen andere leden van de LETS-groep Heino binnen, druipend van de regen. Twee vrouwen zetten kratten met plantjes op de vloer bij de achterdeur, Dineke heeft een doos met boeken bij zich. 'Ik ben aan het opruimen', verklaart de creatief

en gestalttherapeute. Ze stalt wat studieboeken uit op een hoekje van de tafel in de achterkamer, die Anneke al grotendeels in beslag heeft genomen met een blender, theepotten, een kaars, een pop en een tuinlichtje. Pieter draagt een dienblad met twee houten blokkendozen en wat plantjes naar binnen. 'Ik heb zo'n doos van Pieter gekocht', wijst Dineke. 'Hij maakt ze zelf, prachtig!' LETS staat voor Local Exchange Trading System. Leden nemen

van elkaar diensten en producten af waarvoor ze met een lokaal ruilmiddel betalen (zie kader pagina 20). In Heino is dat de klaver, het wapen van het dorp tussen Zwolle en Deventer. Marian, gepensioneerd docente tekenen en handvaardigheid, was in 1995 de oprichter van LETS-groep Heino. 'Ik las erover in een Engels tijdschrift en vond het een prachtig idee om op die manier ieders talenten te gebruiken. Ik heb eerst een paar jaar in

de crisis te lijf

Deventer meegedraaid voordat ik op TV Oost een oproep deed voor een groep in Heino. Milly, die mij als vrijwilligster voor de regionale omroep interviewde, meldde zich meteen aan.' De groep heeft al jaren rond de veertig leden uit de hele regio. Ze houden vooral contact via de mail. Driekwart is vrouw, de meesten zijn veertigplus en een behoorlijk deel is al met pensioen. 'Dan heb je meer tijd en meer hulp nodig', verklaart Marian, zelf 73.

'Als de nood aan de man komt, redden wij het met elkaar'

Ze zit nog steeds in de vierkoppige kerngroep. LETS-leden helpen haar in haar tuin. Zelf kan ze goed schilderen. Ze wijst naar een geschilderd portret van Judith, een van de leden. 'Zij heeft voor klavers model gezeten

Lia in haar tuin met zelfgemaakt vogelhuisje

voor mijn schilderclub. Nu hoop ik dat ik die klavers kan terugverdienen door het schilderij aan haar te verkopen.' Terwijl ze in de keuken koffie en thee inschenkt, prijst docent clownerie Pieter (63) zijn

plantjes aan. 'Amaryllisjes', zegt hij trots, wijzend op minuscule puntjes die boven de aarde uitpiepen. 'O ja, ik herken ze,' zegt Lia welwillend. 'Hoeveel wil je ervoor hebben?' Voor twee klavers is één potje voor haar. Ze schrijft meteen een bon uit, in drievoud: één voor Pieter, één voor haarzelf en één voor penningmeester Gerrie. Die deponeert ze in een mandje.

Om acht uur nodigt Marian de vijftien aanwezige leden uit om in haar voorkamer te komen zitten. Op deze marktavonden, vijf keer per jaar, vertelt meestal een van de leden iets over wat hem of haar bezighoudt. Zo liet Carien de leden kennismaken met haar werk als coach met paarden, gaf Henk een rondleiding op zijn biologische boerderij en toonden drie schilderende leden hun werken. Vandaag vertellen alle leden over bijzondere verleende en ontvangen diensten en wat de LETS-groep voor hen betekent. Lia, vrijwilligster bij de dierenambulace, is lid van twee groepjes: de Engelse conversatiegroep en de snoeiclub, die tuinen

Penningmeester Gerrie telt de uitgeschreven bonnen. Linksonder een bloemstuk van Riet

van medeleden onder handen neemt. Een bijzondere LETS-ervaring deed ze onlangs op toen therapeute Dineke per mail een oproep deed oud borduurwerk bij haar in te leveren. Dat wilde ze verwerken in een quilt. 'Op zolder vond ik wat voor haar', vertelt Lia, 'maar ik stuitte ook

'Dat je er klavers voor kunt geven, maakt dat je makkelijker hulp durft te vragen'

op borduurwerk dat ik graag wilde houden. Ik vond het alleen niet mooi ingelijst. Toen heb ik Dineke om advies gevraagd. Dineke kwam toen met het idee de vier stukken op een oud stuk dekbed van mijn dochter te naaien. Zelf zou ik daar nooit aan hebben gedacht.'

Riet heeft een kapsalon in het dorp en knipt daarnaast leden voor klavers. Ze zit ook al heel lang op bloemschikken en demonstreert hoe je in een goedkoop hoofdkussen van de Action een potje met een bloemstuk kunt verwerken. 'Ik heb er al 31 gemaakt, hartstikke leuk als cadeautje en goedkoper dan een bos bloemen.'

Anneke korting een winterjas van haar in en maakte een nieuwe voering in een oude favoriete jas van haar dochter. Ook gepensioneerd tropenarts Elis riep de hulp in van Anneke, die vaardig is met de naaimachine. 'Mijn diepste wens was een lange katoenen jurk, die leek op een jurk die ik ooit in Afrika had gekocht,' vertelt hij. 'Die heb ik zoveel gedragen dat hij helemaal was versleten. Anneke heeft die op aanwijzingen van mij nageemaakt. Ook naaide ze een hes voor me die ik over een trui aan kan doen in mijn timmerwerkplaats, met grote zakken voor gereedschap en spijkers.'

Psycholoog Marcus, dertien jaar lid, is inzetbaar als chauffeur. Zo bracht hij onlangs Anneke naar

Zwolle toen haar arm in een mitella zat. 'Mijn Alfa Romeo is inmiddels opgewaardeerd tot een Jaguar', beveelt hij zichzelf aan. Grote hilariteit. 'En dat kost meer klavers?' vraagt Marian bezorgd.

Toen Pieter twaalf jaar geleden lid werd, was hij nog alleenstaand. 'Ik bracht iedere week een zak met vieze kleren naar Marian. Die kwamen gewassen en gestreken weer terug. Ideaal. Toen ik in de LETS-groep eens opsomde wat ik allemaal nodig had, riep iemand: je hebt een vrouw nodig!' Die vrouw kwam er: Doeschka. Zij zit ook in de kring. Met haar samen geeft hij clowncursussen. 'Op onze bruiloft hebben mensen van de

LETS-groep de catering gedaan.'

Vijftiger Gerrie is de penningmeester van de groep. Ze legt uit hoe dat werkt: 'Ik houd bij wat iedereen aan klavers heeft verdiend en uitgegeven aan de hand van de ingeleverde bonnetjes. Daarvan houd ik iedereen per mail op de hoogte. Nieuwe leden mogen pas gaan uitgeven als ze dertig klavers hebben verdiend, zodat ze zich realiseren dat ze er zelf iets voor moeten doen. Kerngroepleden krijgen voor hun werk klavers die worden betaald uit de 10 procent "belasting" die over elke verdienste moet worden betaald.'

Bij producten wordt in onderling overleg de prijs bepaald, bij

LETS in Nederland

LETS ontstond in 1983 in Canada. Daar bedacht Michael Linton een alternatief ruilsysteem zonder rente in zijn woonplaats Connors Valley, die in financiële problemen verkeerde. Het idee verspreidde zich als een inktvlek over de hele wereld en sloeg in 1993 in Nederland aan. Inmiddels zijn hier minstens negentig groepen actief, waaronder sinds kort twee groepen op internet. De groepen variëren van twintig tot zeshonderd leden, met ieder een eigen ruilmiddel, zoals de noppes in Amsterdam en de nobel in Doetinchem.

'Elke maand krijg ik wel een of twee telefoontjes van mensen die een nieuwe groep willen oprichten', vertelt Remko Trompetter, bestuurslid van stichting CENT (Complementaire Economie in het Nederlands Taalgebied) waaronder het landelijke LETS-contact valt. 'Dat is meer dan vroeger, maar een echte stormloop zien we nog niet. Daarvoor moet de economische crisis nog verder toeslaan, zoals in Spanje.' Geldgebrek is overigens niet de enige reden om lid te worden van LETS, benadrukt hij. 'Nieuwe mensen leren kennen is even belangrijk.'

LETS-contact geeft advies aan mensen die een nieuwe groep willen oprichten en is vraagbaak voor bestaande groepen. Verder biedt het software om met leden van andere groepen te handelen.

Een probleem waar groepen soms tegenaan lopen, is dat sommige mensen nooit naar bijeenkomsten komen, waardoor zij niet worden ingeschakeld door de rest. Anderen roepen eindeloos hulp in zonder iets terug te doen. Bij sommige groepen mag je daarom als je te veel in de min staat, niet meer meedoen. 'Ook hebben mensen soms te hoge verwachtingen van de uitvoering van een klus', zegt Trompetter. 'Je moet je realiseren dat je meestal met amateurs te maken hebt.'

letscontact.nl

complementaire-economie.startpagina.nl

letshec.nl

Met de klok mee vanaf linksboven: Anneke en Lia van de snoeiclub. Riet met bloemstuk. Plantjes te koop. Marian en Elis buigen zich over een kistje. Elis in zijn timmerwerkplaats. Elis en Anneke.

diensten gaat de groep uit van vijftien klavers per uur. Twee klavers staan ongeveer gelijk aan een euro. 'Maar dat proberen we los te koppelen', benadrukt Pieter, die als kerngroep lid nieuwe leden begeleidt. 'Ieder karwei is evenveel waard. Bij sommige LETS-groepen krijgen professionals het dubbele van amateurs, maar dat levert gedoe op, want de grens is niet altijd duidelijk.'

Dankbaar

De groep is op allerlei manieren waardevol voor de leden. Welzijnswerkster Milly boort via LETS een nieuw netwerk aan en vindt het mooi dat mensen in deze groep hun talenten kwijt kunnen, naast hun beroep. Pieter beaamt dat. 'Je maakt gebruik van alle capaciteiten en spullen. Op de lange termijn heb ik meer vertrouwen in ruilsystemen dan in de euro. Rente leidt tot veel ellende. Iedereen kan nog hetzelfde en toch gaan landen failliet. Dit systeem blijft functioneren. Nu is het nog grotendeels luxe, maar als de nood aan de man komt, redden wij het met elkaar.' Hovenier Janneke was ontzettend dankbaar dat twee LETS-

leden haar bij haar verhuizing hielpen het oude huis schoon te maken. 'Ik heb gehuild van blijdschap, want zelf was ik óp.' 'Hulp bij zogenaamd gewone dingen kan zó belangrijk zijn', reageert Anneke. 'Dat je er klavers voor kunt geven maakt dat je die hulp durft te vragen. Anders zou ik meer zelf moeten doen en bijvoorbeeld het geven van een groot feest moeten laten omdat ik geen dure professionals kan betalen.'

Dan is het tijd voor meer koffie en thee en stort iedereen zich weer op de handel. Lia biedt vijf klavers voor een blauwe winde en een kamerplant van Janneke. Elis trekt zijn 'jurk' en hes aan, die veel bewondering oogsten. Milly vraagt Janneke of ze haar een tuinadvies wil geven. 'Nu dingen verplanten is niet handig', zegt die, 'maar we kunnen wel vast plannen maken.' Riet krijgt van Anneke haar verstelde winterjas overhandigd. Ze vraagt of Dineke haar quilt van borduurwerk eens mee wil nemen. Die pakt haar doos weer in. Ze heeft één boek en een theedoos verkocht. 'Zelf heb ik een kleed van oud handwerk gekocht. Daar ben ik gek op.'

De meeste leden zijn al naar huis als Marian om kwart voor tien Elis een houten kist laat zien die hij gaat namaken. Die kist heeft een hele LETS-geschiedenis, vertelt Marian. 'Het hout komt van een notenboom in onze tuin die te groot werd. Iemand van de LETS-groep heeft hem omgezaagd. Pieter maakte van de planken krukjes en kisten en nu gaat Elis de kist namaken.'

Kist van Pieter

